

Metodický list pre uplatňovanie pravidiel plážového volejbalu č.2

Jún 2002

Úvod

Rozhodcovia uvádzajú pravidlá do hry. Rozhodovanie plážového volejbalu si vyžaduje neustálu pozornosť pre zmeny alebo interpretáciu pravidiel plážového volejbalu. Rozhodca ich musí poznať a aplikovať správne a rozhodne v súlade s kontextom hry.

Pravidlá musia odrážať vývoj športu. Keď sa formulujú alebo modifikujú zohľadňujú sa tieto prirodzené faktory:

- technický a taktický pokrok
- sledovanosť
- publicita, marketing a sponzorstvo
- finančné otázky
- kultúrne, rekreačné a sociálne zmeny

Rozhodcovia musia byť schopní sa správne rozhodnúť s rešpektom, aj keď situácia, ktorá sa vyskytla nie je špecifikovaná pravidlami. Rozhodcovia musia mať výborné teoretické vedomosti z pravidiel plážového volejbalu, metodických listov a o všeobecných zásadách pravidiel ktoré:

- definujú charakter hry
- definujú vlastnú techniku
- dovoľujú hrať bezpečne a v duchu fair play.
- zvyšujú športový zážitok
- zvyšujú úroveň hry a sledovanosť
- umožňujú, aby bol šport ľahko prístupný reklame a sponzorom.

Technický delegát (FIVB) je zodpovedný za rozhodovanie a referuje priamo FIVB technickému delegátovi. Rozhodcovia veľmi úzko spolupracujú s Manažérom rozhodcov na každom podujatí. Rozhodcovia spolu so zástupcami médií (rozhlas televízia novinári), sponzorov a promotérov sú povinní sa dohodnúť na protokole, prestávkach medzi zápasmi, výmene strán..., tak aby potreby všetkých zainteresovaných strán boli uspokojené.

Plážový volejbal je obmenou Volejbalu, zásadné rozdiely sú v číslach hráčov, technike odbití a prírodných podmienkach ihriska. Preto je aj technika rozhodovania, interpretácia situácií rozdielna. Rozhodcovia musia veľmi presne poznať tieto rozdiely.

Rozhodcovia nie sú iba vykonávateľmi svojich povinností vyplývajúcich z pravidiel, ale aj súčasťou celého podujatia. Musia pôsobiť výchovne, podporovať reklamu a organizátorov. Musia telesne (vek, výška, váha) a duševne zapadnúť do podujatia. Ak treba, musia pomáhať delegátovi. Rozhodcovia musia mať tieto faktory pri rozhodovaní vždy na zreteli. Rozhodcovia musia viesť zápas na ihrisku aj mimo neho podľa pravidiel.

1. Hracia plocha

Rozhodcovia musia skontrolovať:

1. pripevnenie siete o ihrisko (musí byť pravý uhol)

Poznámka: Ihrisko je 8x8m veľké na jednej strane, pravouhlé a diagonála je 11,31 m. Obe strany musia byť rovnaké.

2. ihrisko a piesok. Musia byť rovnaké na oboch stranách a bezpečné pre všetkých účastníkov stretnutia.

Poznámka: Technický delegát (FIVB) má rozhodujúce slovo pri posudzovaní teploty a poveternostných podmienok

Poznámka: Rozhodca musí pred každým zápasom počas rozcvičovania prezrieť ihrisko a voľnú zónu. Musí oficiálne zmerať symetriu ihriska, bezpečnosť a všeobecné podmienky.

3. vyrovnávanie ihriska medzi setmi

Poznámka: Piesok je najviac udupaný v mieste servisu a príjmu a pri sieti. Rozhodcovia kontrolujú, aby sa ihrisko upravovalo najmä v týchto miestach a okolo všetkých čiar. Za úpravu ihriska je zodpovedná technická čata a kontroluje ju druhý rozhodca.

4. čiary vymedzujúce ihrisko, ich úpony a ich bezpečnosť pre hráčov.

Poznámka: Kovové a ostré súčasti čiar nie sú dovolené. Rozhodcovia kontrolujú úpony čiar a ostrosť hrán.

Poznámka: Všetci rozhodcovia počas celého stretnutia kontrolujú spôsobilosť terénu a čiar. Pri polievaní a vyrovnávaní terénu dbajú na rovnosť podmienok na oboch stranách ihriska

2. Sieť a stĺpy

Rozhodcovia kontrolujú:

1. výšku siete (pravidlo 2.4)

Poznámka: Rozhodcovia kontrolujú výšku siete až po úprave piesku.

2. či sú stĺpy a rozhodcovská stolička vhodne upevnené a neohrozujú hráčov.

Poznámka: Ak rozhodca má pochybnosti, či vybavenie ihriska spĺňa technické požiadavky vyžadované pravidlami alebo oznámi to delegátovi, manažérovi kurtov, technickému supervisorovi (podľa povahy stretnutia)

3. Na medzinárodných podujatiach sa smie používať iba oficiálne schválené vybavenie FIVB

Poznámka: Vybavenie je popísané v pravidlách (pravidlo 2.1-2.6)

4. Dĺžka siete je 8,5 m a vzdialenosť jej koncov od stĺpov je medzi 0,7-1m.

3. Lopty

Rozhodcovia kontrolujú:

1. loptu: Mikasa VLS 200, (obvod 67 cm+-1cm) pre medzinárodné podujatie FIVB.

Poznámka: Lopty sú v stretnutí kontrolované rozhodcami. Hráči si nesmú vyberať lopty.

2. hrá sa so 4 rovnakými loptami (3 sú hracie, 1 rezervná).

Poznámka: Podľa pravidla 3.3 sa v medzinárodných súťažiach uplatňuje systém s tromi loptami.

3. tlak v loptách a váha lôpt sú pre jeden hrací deň rovnaké.

4. Družstvá

Rozhodcovia kontrolujú, či družstvo tvoria iba 2 hráči a či sú zapísaní v zápise o stretnutí.

Poznámka: jeden hráč je kapitán a rozhodca toto skontroluje v zápise o stretnutí pred začatím stretnutia.

5. Hráčska výstroj

Rozhodcovia kontrolujú, či:

1. sú dresy hráčov v súlade s pravidlami turnaja.

Poznámka: *Dresy sa kontrolujú pred turnajom, ale rozhodca skontroluje hráčov, aby mali vždy oblečený dres, najmä šortky/plavky, ktoré sú podľa pravidiel turnaja. (Najmä sponzorský priestor, čísla logá...)*

2. majú hráči správne čísla (1 a 2) na dresoch a v zápise.

Poznámka: *V prípade rovnakých dresov alebo problémov s delením strán treba uplatniť pravidlo 5.2.1 – žrebovanie.*

Poznámka: *Pokiaľ má hráč dres s nesprávnym číslom pred, počas alebo po zápase, ihneď si ho vymení bez akejkoľvek penalizácie.*

3. Prvý rozhodca môže povoliť hráčovi hrať v ponožkách alebo v teniskách.

Poznámka: *Najmä v prípade rizika poranenia pieskom (mušle, kamienky). Hráči nesmú hrať v ponožkách/teniskách bez súhlasu prvého rozhodcu.*

4. Hráči nesmú nosiť zakázané predmety, ktoré by mohli poraniť spoluhráča alebo súpera.

Poznámka: *Hráči môžu hrať s okuliarami a s kontaktnými šošovkami na vlastné riziko.*

5. Hráči musia mať predpísanú výstroj vrátane dresu a šortiek/plaviek už pri vstupe na ihrisko a musia byť v ňom oblečení až do chvíle, kedy opúšťajú hraciu plochu.

6. Práva a povinnosti účastníkov stretnutia.

1. Povinnosťou účastníkov stretnutia je poznať oficiálne pravidlá plážového volejbalu a riadiť sa nimi.

2. Účastníci sa musia vyvarovať akcií na zakrytie chýb (najmä zmazanie odtlačku lopty po dopade).

Poznámka: *Prvý rozhodca môže požiadať druhého rozhodcu a čiarových rozhodcov opakované posúdenie odtlačku lopty na piesku. (6.1.4). Rozhodcovia smú podľa okolností použiť FIVB protokol kontroly dopadu lopty.*

3. Všetci hráči smú hovoriť s rozhodcami (nie iba kapitáni) pokiaľ je lopta mimo hry, v súlade s pravidlami 6.1.7 a-c.

Poznámka: *Je potrebné ponechať hráčovi právo na normálne emocionálne reakcie, pokiaľ to neovplyvní priebeh hry a nezniží záujem divákov o hru.*

4. Hráči nemajú právo naliehať na rozhodcov, aby preverili dopad lopty na piesku. Majú však právo požiadať, ktoré pravidlo bolo použité a aká je interpretácia rozhodcov.

Poznámka: *Hráči nesmú prekročiť pomyselnú stredovú čiaru, aby skontrolovali dopad lopty na strane súpera. Rozhodca musí hráča, ktorý prekročil stredovú čiaru penalizovať červenou kartou a priestupok klasifikovať ako hrubé správanie (rude conduct).*

5. Pri žrebovaní musí kapitán podpísať zápis a zastupovať družstvo.

6. Na hracej ploche nesmú byť počas stretnutia tréneri. Ak rozhodca zistí, že počas stretnutia ktokoľvek radí družstvu, musí okamžite informovať technického delegáta. Rozhodcovia môžu byť požiadaní technickým delegátom, aby zapísali okolnosti Coachingu (vedenie družstva v zápase) do zápisu o stretnutí.

7. Družstvá majú vymedzené svoje územie, ktoré musia používať počas oddychových časov. Územie je pre družstvo vyhradené počas celého zápasu.

Poznámka: *Ak vzniknú akékoľvek problémy týkajúce sa územia pre oddychové časy, postupuje sa podľa žrebovania (Pravidlo 5.2.1).*

8. Hráči majú právo podľa FIVB protokolu protestov protestovať proti rozhodnutiam rozhodcov pred, počas a po ukončení stretnutia.

7. Bodovací systém.

1. V stretnutiach sa hrá bez strát prvý a druhý set do 21 bodov s dvojbodovým rozdielom. Tretí set ak je potrebný sa hrá do 15 bodov s dvojbodovým rozdielom. Tento sa hrá tiež bez

2. Družstvo, ktoré sa nedostaví na stretnutie prehráva stretnutie 0-2 so skóre 0-21, 0-21 pravidlo 7.4.1. a 7.4.2.

3. V systéme bez strát je bodom každé ukončenie rozohrávky alebo penalizácia (správanie, zdržiavanie)

4. Družstvu, ktoré sa stane nekompletné, zostávajú dosiahnuté body a sety a súperovi sa pripíšu body potrebné na vyhnanie setu a stretnutia. (Pravidlo 7.5.3)

8. Príprava na stretnutie

1. Žrebovanie mincou sa uskutoční pred rozcvičením sa a po príprave zápisu. Výsledky žrebovania musia byť zapísané v zápise o stretnutí.

Poznámka: Po vyžrebovaní kapitán podpíše zápis a potvrdí pravdivosť údajov v zápise (najmä čísla 1,2 a mená hráčov) a poradie na podaní a stranu, na ktorej družstvo začne.

2. Je dôležité, aby rozhodcovia dodržiavali celkový čas protokolu (najmä čas na rozcvičenie), aby nedošlo k zbytočnému zdržiavaniu v turnaji. Protokol sa musí dohodnúť na technickom mítingu. Rozhodcovia musia dodržiavať stanovené časy.

Poznámka: Rozhodcovia musia mať naštudovaný protokol FIVB, najmä celkový čas a jednotlivé časové periódy.

3. Je nevyhnutné dodržiavať protokol, najmä aby sa predišlo prípadným nedorozumeniam, ak sa jedno z družstiev nedostaví na stretnutie včas. Rozhodca by nemal zisťovať, prečo družstvo nie je prítomné. Rozhodca skontroluje zápis o stretnutí, či je vyplnený a až potom ho nechá podpísať. Rozhodca uskutoční s prítomným družstvom žrebovanie a prítomný kapitán družstva udá svoju voľbu pri žrebovaní a podpíše zápis. Rozhodca písknutím začne oficiálnu rozcvičku. Písknutím po stanovenej dobe rozhodca ukončí rozcvičku. Rozhodca písknutím dáva povel na začatie stretnutia. Ak je aj teraz družstvo neprítomné, rozhodca ukončí stretnutie.

Poznámka: Prvý rozhodca musí takýmto okamihom predchádzať a včas informuje o situácii technického delegáta a všetkých zainteresovaných.

9. Nástup družstiev

Družstvá sa skladajú z 2 hráčov, preto neexistuje výmena a striedanie hráčov. (Pravidlo 9.1, 9.2).

10. Pozícia hráčov.

1. Hráči môžu byť postavení kdekoľvek vo vnútri svojho ihriska, preto neexistuje chyba v postavení v momente podania.

Poznámka: Druhý rozhodca môže v čase podania kontrolovať postavenie oboch družstiev, ale má sledovať najmä prijímajúce družstvo. Môže pomáhať prvému rozhodcovi s poradím podávajúcich hráčov.

2. Ak podáva nesprávny hráč (neskorá alebo zlá identifikácia zapisovateľom), rozhodca ponechá body a nariadi opakovanie rozohrávky. Správny hráč ide podávať.

11. Hra

1. Lopta je v hre od kontaktu podávajúceho hráča s loptou po zapísnutí prvého rozhodcu na podanie.
2. Lopta je mimo hry v momente, keď rozhodcovia odpískajú chybu. Rozhodcovia musia písať v momente kedy nastala chyba.
3. Rozhodcovia musia myslieť na situáciu, ak lopta dopadne celá mimo ihriska, ale lopta je vnútri ihriska, ak sa počas letu dotkne čiary. (Pravidlo 11.3)

Poznámka: Rozhodcovia musia vedieť, že čiara sa po dopade lopty mimo ihriska môže pohnúť vyhodným pieskom. Túto situáciu treba odlišiť od priameho kontaktu s čiarou.

4. Lopta je mimo ihriska, ak celým svojim objemom preletí spodným priestorom preletu popod sieť, vonkajším priestorom preletu bočne ohraničeným anténkami, aj keď je signalizácia odlišná.
5. Hráči smú vrátiť loptu na svoje ihrisko, ktorá preletí čiastočne alebo úplne vonkajším priestorom preletu (ohraničeným anténkami) smerom do súperovej voľnej zóny a je vrátená rovnakým vonkajším priestorom preletu.

Poznámka: Lopta, ktorá preletí pomedzi úponové laná siete, bez ich dotyku môže byť zahratá späť. Lopta, ktorá preletela priestorom medzi anténami, je nesprávne zahraná.

12. Chyby v hre

1. Rozhodcovia posudzujú chyby a udeľujú tresty podľa oficiálnych pravidiel plážového volejbalu.

2. Ak nastanú 2 a viaceré chyby následne, považuje sa za chybu prvá z nich. Preto musia rozhodcovia písať okamžite ako nastane chyba. Ak zapískajú obaja rozhodcovia následne chyby, prvé písknutie je rozhodujúce.
3. Ak nastane súčasná chyba oboch družstiev, je to obojstranná chyba a rozohrávka sa opakuje.
4. Ak nastane nejasnosť o poradí chýb, je dobrým zvykom rozhodcov poradiť sa medzi sebou v priateľskom duchu.

13. Hra s loptou.

1. Družstvo má 3 dotyky na to, aby vrátilo súperovi loptu ponad sieť. Ak sa obaja hráči družstva dotknú lopty súčasne, je to považované za 2 dotyky (okrem bloku) a ktorýkoľvek hráč smie uskutočniť 3. úder.
2. Ak nastane súčasný dotyk súperov (blok) nad sieťou a lopta zostáva v hre, prijímajúce družstvo má ešte 3 dotyky.
3. Ak lopta po súčasnom dotyku dopadne mimo ihriska, chybu urobilo družstvo na opačnej strane ako dopade lopta.

Poznámka: *Veľmi pozorne treba sledovať túto loptu, pretože ak sa dotkne antény je to nová lopta.*

4. Ak pri súčasnom dotyku dôjde k obojstranne držanej lopte, rozohrávka môže po tejto akcii pokračovať.
5. Lopta musí byť odohraná čisto, nesmie byť hodená alebo ťahaná. Môže byť odohraná ktorýmkoľvek smerom. Výnimky pravidlo (13.4.2.a-b.).

Poznámka: *V plážovom volejbale je množstvo rôznych spôsobov nahrávania a odbijania lopty. Rozhodca musí rozumieť povahe odbití s koncentráciou na prvý kontakt s loptou a jej vypustením. Takto sa dá určiť dĺžka kontaktu s loptou (hlboké nahrávanie) ako technicky dokonalé alebo čisté (double contact – „dvoják“). Rozhodca musí posudzovať lopty rovnako počas celého stretnutia a musí určiť kritériá pre ťahanú loptu a dvojdotyk.*

V obrane po tvrdo zahranej lopte môže byť lopta jemne pridržiavaná pri hre prstami nad hlavou. Veľmi dobrou pomôckou pri posúdení tejto situácie je reakčný čas hráča. Ak hráč nemá čas zmeniť techniku úderu alebo urobiť krok je to obranná akcia po tvrdo zahranej lopte.

Poznámka: *Toto isté platí ak je lopta na bloku len slabo stlmená, ale blok sa počíta ako prvý úder.*

Poznámka: *Tvrdo zahraná lopta môže byť zahraná aj hráčom stojacim na zemi. Nie je nevyhnutné aby útočiaci hráč pri tvrdo zahratej lopte aj skákal. Rozhodca musí byť presný v posudzovaní aplikácie tvrdo zahratej lopty, kritériá musia byť pochopené na základe povahy útoku a ako prešla lopta cez sieť (dotyk bloku, sieť).*

6. Ak sa vyskytnú pri prvom odbití družstva následné dotyky hráča v jednej akcii, je to povolené hranie a počíta sa ako prvý dotyk (jeden dotyk). Výnimkou je hranie prstami nad hlavou (**neplatí** pri tvrdo zahranej lopte pravidlo 13.4.2 a)
7. Vo vnútri hracej plochy je zakázané hrať s pomocou spoluhráča alebo iného objektu.
8. Lopta môže byť odohraná ktoroukoľvek časťou tela, kedykoľvek (okrem servisu).
9. Lopta, ktorá je v hre, môže byť zahraná aj mimo voľnej zóny, okrem podania. Lopta môže byť vrátená z akéhokoľvek miesta mimo voľnej zóny.

14. Lopta pri sieti

Lopta, ktorá narazí do siete a dotkne sa jej medzi dvoma anténkami zostáva v hre v rámci troch úderov družstva.

15. Hráč pri sieti

1. Každé družstvo musí byť vo vnútri svojho ihriska a priestoru. **Výnimka:** hráč môže vrátiť loptu zo súperovej voľnej zóny, ktorá preletela vonkajším priestorom preletu a vráti sa rovnako späť.

Poznámka: *Vo vnútri hracej plochy je zakázané hrať s pomocou spoluhráča alebo iného objektu. Pravidlo 13.3.*

2. Hráč môže vstúpiť do súperovho ihriska, priestoru a/alebo voľnej zóny, ak mu neprekáža v hre (pravidlo 15.2).
3. Za posúdenie prekážania v hre pod sieťou je primárne zodpovedný druhý rozhodca. Kontakt s hráčom nemusí byť posúdený ako prekážanie. Ak kontakt s hráčom neobmedzuje protihráča v hre nie je považovaný za chybu.
4. Preniknutie pod sieťou musí byť odpísané v takom prípade, ak nedôjde ku kontaktu s protihráčom, ale kontakt je iba hroziaci, ak by hráč v pohybe za loptou postupoval priamo. Ak hráč musí obchádzať preniknutého protihráča treba to považovať za nedovolené prenikanie pod sieť.

Poznámka: *Prenikanie pod sieť smie byť penalizované, ak je sťažená hráčova schopnosť uskutočniť ďalší alebo nasledujúci úder.*

5. Posudzovanie chyby prenikania pod sieťou musí byť posudzované podľa pozície hráčov na hracej ploche a vo voľnej zóne. Rozhodca musí jasne vidieť, že preniknutím protihráča pod sieťou mali hráči sťaženu pozíciu pri pokuse dosiahnuť loptu. Takéto prenikanie je považované za chybu.
6. Ak protihráč hocakým spôsobom bráni súperovi v hre s loptou, je to považované za chybu. Rozhodcovia musia veľmi jasne rozlišovať, či sa jedná o úmysel. Ak hráč stojaci pri sieti úmyselne nastaví ruky, aby zrazil loptu smerujúcu od súpera do siete k zemi, je to považované za chybu hráča - hráč v sieti.

Poznámka: *Treba rozlišovať úmysel od neúmyselného kontaktu s loptou pri sieti.*

16. Podanie.

1. Družstvá musia dodržiavať poradie na podaní počas celého setu a v súlade so zápisom o stretnutí. Zapisovateľ musí pred podaním tabuľkami s číslami 1 a 2 identifikovať podávajúceho hráča. Preto neexistuje chyba v podaní na servise, iba ak by nesprávny hráč trval na vykonaní servisu. Vtedy sa táto chyba trestá stratou rozohrávky.

Poznámka: *Ak podáva nesprávny hráč (neskorá alebo zlá identifikácia zapisovateľom), rozhodca ponechá body a nariadi opakovanie rozohrávky.*

2. Podávajúci hráč nemusí začínať rozbeh na podanie v zóne podania, avšak v momente úderu alebo odrazu pri skákanom podaní musí byť v zóne podania. Nohy podávajúceho hráča nesmú byť zaryté v piesku pod čiarou. Po vykonaní podania môže hráč došliapnuť mimo zóny podania.

Poznámka: *Rozhodca môže dať pokyn na podanie, ak je hráč za koncovou čiarou, v jej imaginárnom predĺžení.*

3. Rozhodcovia musia vedieť, že pohyb čiary nemusí byť spôsobený dotykom hráča o čiaru, ale aj nahodeným pieskom.

Poznámka: *Prvý rozhodca musí byť konzervatívny k pokrikom „prešlap“ a musí sa riadiť výlučne signalizáciou čiarového rozhodcu.*

4. Ak prijímajúci hráč nevidí loptu pri prijíme, ohlási to pred zapísknutím rozhodcom a cloniaci hráč sa musí posunúť alebo skloniť. Preto v praxi neexistuje clona. Iba hráči sú zodpovední za hlásenie clonenia.

Poznámka: *Prvý rozhodca pred zapísknutím na podanie kontroluje, či žiaden hráč prijímajúceho družstva nereklamuje clonenie. Ak podávajúci hráč veľmi zmení miesto svojho servisu musí rozhodca opäť skontrolovať clonenie.*

5. Hráč má iba jeden pokus na podanie potom, ako bola lopta nadhodená alebo vypustená z rúk (pravidlá 16.5.6-16.5.7).

Poznámka: *Veľa hráčov si nadhadzuje loptu pred servisom. Rozhodca musí rozlišovať pravidelný rituál pred podaním od úmyselného vyhodenia lopty.*

6. Lopta, ktorá sa dotkne siete po podaní nie je chybou.

17. Útočný úder

1. Usmernenie lopty otvorenou dlaňou (tip a dink) prstami je zakázaný úder. Úder päťou špičkami prstov alebo pokrčenými prstami je dovolený.

Poznámka: *Je treba rozlišovať situácie, keď je lopta zahraná najprv otvorenou dlaňou k bloku a potom držaná na bloku. Je to ťahaná lopta. Ak sa však obaja protihráči dotknú lopty súčasne pri bloku a lopta je držaná oboma stranami, nie je to chyba.*

2. Hráč môže uskutočniť útočný úder prstami nad hlavou (lopta musí byť odohraná kolmo na os ramien) dopredu alebo dozadu.

Poznámka: Rozhodcovia kontrolujú pozíciu ramien pred dotykom hráča s loptou. Hráč po dotyku s loptou nesmie meniť pozíciu ramien.

3. Súper nesmie uskutočniť útočný úder proti podaniu, pokiaľ je lopta nad úrovňou horného okraja siete.

Poznámka: Preto je zakázané blokovať podanie.

18. Blok

1. Blok je činnosť hráčov tesne pri sieti a nad úrovňou siete, pri ktorej sa snažia narušiť dráhu lopty od súpera.
2. Blok sa ráta medzi tri údery družstva.
3. Ktorýkoľvek hráč (aj ten, ktorý blokoval) môže uskutočniť prvý dotyk družstva po bloku (pravidlo 18.2), je to druhý dotyk družstva. 18.4.1.

19. Oddychové časy

1. Každé družstvo má jeden oddychový čas v sete. Jeho trvanie je 30 sekúnd. Rozhodcovia po žiadosti ktoréhokoľvek hráča odpískajú oddychový čas a ukážu zodpovedajúce znamenie.

Poznámka: Rozhodcovia pískajú a signalizujú oddychové časy a sledujú ich trvanie podľa charakteru súťaže. Pre rozhodcu je oddychový čas od zapísknutia, nie od doby kedy posledný hráč opustil ihrisko. Toto určuje pre rozhodcu aj kedy písať a ako chápať oddychový čas tak, aby diváci chápali, kedy začal a kedy skončil.

V praxi časovanie oddychových časov vyzerá nasledovne:

- Hráči majú 15 sekúnd na to, aby opustili ihrisko a sadli si na svoje miesta.
 - 30 sekúnd začína plynúť, keď všetci hráči dosiahnu lavičky (sadnú si).
 - 45 sekúnd rozhodca písa na návrat na ihrisko.
 - Hráči majú 15 sekúnd pripraviť sa na podanie a príjem.
 - Celkovo je hra prerušená na 1 minútu.
2. Hoci ktorý hráč môže požiadať o oddychový čas pokiaľ je lopta mimo hry a pred zapísknutím na podanie. Hráči musia použiť správny signál pre oddychový čas. Ak hráč neukáže signál rukami, rozhodcovia musia túto žiadosť ignorovať a začnú ďalšiu rozohrávku.
 3. V prvom a druhom sete je technický oddychový čas pri súčte 21 bodov

20. Zdržiavanie hry

1. Príklady zdržiavania:
 - Predĺženie oddychového času a výmeny strán.
 - Opakovanie neoprávnených žiadostí v tom istom sete.
 - Pokus o spomalenie tempa hry.
 - Opakované žiadosti vedieť počet použitých oddychových časov.
 - Predĺženie 12 sekundového intervalu medzi rozohrávkami bez dovolenia.
 - Predlžovanie diskusií s rozhodcami o predošlom rozhodnutí alebo odmietnutie pokračovať v zápase po diskusií s delegátmi bez žiadosti tzv. Protest Protokolom.
 2. Prvé zdržiavanie v sete sa trestá napomenutím za zdržiavanie
- Poznámka:** V prípade malého zdržiavania môžu rozhodcovia použiť aj slovné upozornenie, ale pri pokračovaní je treba napomínať za zdržiavanie.
3. Druhé a ďalšie zdržiavanie v tom istom sete sa trestá penalizáciou za zdržiavanie.

21. Výnimočné prerušenia hry

1. Ak rozhodca zistí zranenie hráča počas rozohrávky a hráč by mohol mať vážnejšie zranenie, ak by sa rozohrávka neprerušila, preruší hru a rozohrávka sa opakuje.
2. Zranenému hráčovi sa poskytne 5 minút čas na ošetrovanie, ale len raz v každom sete. Rozhodcovia sa musia presvedčiť, či hráč je skutočne zranený, aby sa predišlo zneužívaniu tohto pravidla. Rozhodcovia musia dbať na to, aby nedochádzalo k zraneniam.

Poznámka: *Hráč sa môže rozhodnúť pokračovať v hre aj napriek zákazu lekára.*

Poznámka: *Rozhodcovia musia poznať FIVB procedúry ohľadom zranení hráčov. Rozhodcovia musia tento protokol striktne dodržiavať.*

- Ak hráč po uplynutí 5 min na ošetrovanie nie je schopný pokračovať v hre, družstvo sa stáva nekompletné (7.5.3).
- Technický delegát po dohode s usporiadateľom rozhodne, či sa môže v turnaji pokračovať alebo nie. Týka sa to rozhodnutí o teplote, svetle, poveternostných podmienkach alebo podmienkach iných ako zvyčajne.

22. Výmena strán

1. V Hracom systéme bez strát sa striedajú strany každých 7 bodov, v 3. sete každých 5 bodov. Ak nedošlo k výmene strán, musí sa tak urobiť okamžite ako sa zistí chyba. Dosiachnuté body sa ponechávajú. Strany sa menia okamžite bez sadania si na stoličky.

Poznámka: *Do zápisu o stretnutí sa musí uviesť skutočný stav pri striedaní a nie násobok 7 resp.5.*

2. Výmena strán sa musí uskutočniť bez oddychu.

3. Rozhodcovia musia dbať, aby hráči po skončení rozohrávky ihneď zaujali miesta na podanie a príjem. Prestávka medzi odpískaním chyby a odpískaním na podanie by mala byť najviac 12 sekúnd. V podmienkach extrémnej vlhkosti a teploty môže technický delegát predĺžiť prestávky 15 sekúnd.

Poznámka: *Doba medzi dvoma rozohrávkami môže byť aj skrátená, ak sú obe družstvá pripravené na hru. Rozhodca nemá trvať na 12 sekundách, ak sú obe družstvá po dlhej rozohrávke, alebo majú v očiach a ústach piesok (ak hráč žiada utrieť sa uterákom vždy uplynie viac ako 12 sekúnd). Rozhodca musí byť udávačom tempa a 12 sekundový interval by sa mal dodržať. Rozhodca musí predne odlíšiť spomaľovací taktiku družstiev a ak ju zistí, musí družstvo trestať za zdržiavanie.*

4. Prestávka medzi setmi je 1 minúta. Počas prestávky pred rozhodujúcim setom vykoná prvý rozhodca nové žrebovanie (pravidlo 8.1).

Poznámka: *V intervale medzi prvým a druhým setom by mal rozhodca ostať na rozhodcovskej stoličke.*

23. Nevhodné správanie sa

1. Je dôležité, aby rozhodcovia rozumeli škále trestov a ich aplikácii (pravidlo 23). Toto je obzvlášť dôležité v hernom systéme bez strát, kedy uplatňovanie penalizácie za nešportové správanie a zdržiavanie môže mať vplyv na vývoj stretnutia.
2. Rozhodcovia musia pochopiť, že nie sú policajtni, ale sprievodcami hrou. Normálne emocionálne reakcie nie je potrebné trestať. Rozhodcovia musia odlíšiť tieto prirodzené reakcie v kontexte hry od nešportových a tie trestať podľa pravidiel.
3. Tresty sú kumulatívne v jednom sete. Avšak hráč môže dostať viacero červených kariet (Penalizácií) v jednom sete.

Poznámka: *Urážlivé správanie a agresia si nevyžadujú predošlé tresty.*

Poznámka: *Rozhodcovia by mali sledovať aj kopanie do lopty mimo voľnej zóny na konci rozohrávky.*

24. Rozhodcovia a rozhodovanie

Rozhodcovia pískajú koniec rozohrávky vtedy, keď zapískajú chybu. Pískajú len vtedy, ak sú si absolútne istí, že chyba nastala. Chyby signalizujú dohovorenými znameniami.

Prvý rozhodca ukazuje v poradí:

- a) stranu ktorá vyhrala rozohrávku,
- b) povahu chyby použitím dohovorených znamení (ak je potreba)
- c) hráča, ktorý sa dopustil chyby (ak je potreba)

Tieto fázy rozhodovania sú oddelené a mali by sa dodržiavať počas celého zápasu.

Poznámka: *Vždy treba ukázať povahu chyby:*

- ak je lopta vnútri alebo von pri dopade blízko čiar (1-2 m),
- ak je tečovanie lopty malé,
- objasniť rozhodnutie, ak nie je jasné,
- pri všetkých ostatných okolnostiach (držaná lopta, dotyk siete).

25. Prvý rozhodca

1. Rozhodcovia musia vždy spolupracovať. Ak je však prvý rozhodca presvedčený, že kolega urobil chybu, môže jeho rozhodnutie zmeniť. Ak ktorýkoľvek kolega nespolupracuje, prvý rozhodca má právo ho vymeniť (druhý rozhodca, čiarový rozhodca, zapisovateľ).
2. Veľmi dôležitá je komunikácia.

Poznámka: *Najväčšiu opatrnosť treba venovať štvrtým dotykom (mierny dotyk bloku) a dopadu lopty tesne k čiarom.*

3. Rozhodca musí mať:
 - Píšťalku (vhodné je mať aj rezervnú),
 - vlastnú sadu kariet (vždy pri sebe),
 - mincu na žrebovanie,
 - hodinky so sekundovým meraním času.
4. Rozhodcovia musia byť vo výbornej psychickej a fyzickej kondícii. Rozhodca musí dobre a atleticky vyzerať. Rozhodcovia sú sami zodpovední za svoju kondíciu (stravovanie, pitný režim, odpočinok).
5. Rozhodcovia nesú zodpovednosť za svoje rozhodnutia a za rozhodnutia svojich pomocníkov (čiarový rozhodca, zapisovateľ). Prvý rozhodca má právo požiadať o zopakovanie signalizácie čiarových rozhodcov alebo požiadať o vysvetlenie ich rozhodnutia.
6. Prvý rozhodca musí akceptovať protesty (ak je protest v súlade s pravidlami a vykonávacími pokynmi k turnaju) a podáva o ňom správu technickému delegátovi. Protest musí byť v súlade s FIVB protokolom protestov.
7. Prvý rozhodca musí sledovať správanie, akcie v zápase, dodržiavanie protokolu. Musí zabezpečiť minimálne interakcie medzi družstvami a zápas nesmie spôsobovať zdržiavanie.
8. Ak je zápas vysielaný v TV je prvý rozhodca povinný byť maximálne ústretový.
9. Prvý rozhodca musí striktné dodržiavať FIVB protokol protestov.

26. Druhý rozhodca.

1. Rozhodcovia musia byť vo výbornej psychickej a fyzickej kondícii. Rozhodca musí dobre a atleticky vyzerať. Rozhodcovia sú sami zodpovední za svoju kondíciu (stravovanie, pitný režim, odpočinok). Ak z akýchkoľvek príčin prvý rozhodca nie je schopný rozhodovať môže ho nahradiť druhý rozhodca.
2. Dobrá komunikácia prvého a druhého rozhodcu je základom rozhodovania. Ak druhý rozhodca nesúhlasí s rozhodnutím prvého rozhodcu, nesmie to dať najavo ani hráčom, ani divákovi, ale naopak vždy musí svojim rozhodnutím potvrdiť prvého rozhodcu.

Poznámka: *Stála komunikácia je základom úspechu, ako aj istoty družstiev v správnosti rozhodovania rozhodcovského zboru a profesionálneho rozhodovacieho výkonu.*

3. Druhý rozhodca musí mať to isté vybavenie ako prvý rozhodca. (ak by bolo treba vymeniť prvého rozhodcu)
4. Druhý rozhodca by mal presne opakovať dohovorené znamenia prvého rozhodcu.
V prípade, že druhý rozhodca píska chybu:
 - a) zápiska chybu
 - b) určí povahu chyby dohovorenými znamienami,
 - c) ukáže hráča, ktorý sa dopustil chyby (ak je to potrebné),
 - d) ukáže stranu družstva, ktoré pôjde podávať (spolu s prvým rozhodcom).

V prípade obojstrannej chyby:

- a) píska obojstrannú chybu,
- b) ukazuje dohovorené znamenie,
- c) ukazuje hráčov, ktorí sa dopustili chyby,
- d) ukáže stranu družstva, ktoré vyhralo rozohrávku / bude podávať.

Poznámka: Druhý rozhodca je zodpovedný za prácu zapisovateľa počas zápasu.

27. Zapisovateľ.

1. Práca zapisovateľa je veľmi dôležitá a nevyhnutne musí spolupracovať s druhým rozhodcom. Zapisovateľ by nemal byť súčasne aj komentátorom. Druhý rozhodca musí zastaviť hru až do doby, kým zapisovateľ neukončí svoju prácu.
2. Je veľmi dôležité, aby zapisovateľ jasne a včas ukazoval tabuľky s číslami hráčov, ktorí majú ísť podávať a držal ich nad hlavou až do vykonania podania. Táto činnosť musí byť vykonaná bez zbytočného zdržiavania.

Poznámka: Ak sa nesprávny hráč pripravuje na podanie, zapisovateľ to musí ihneď oznámiť druhému rozhodcovi a hráčom aby sa vymenili.

3. Ak aj napriek upozorneniu podáva nesprávny hráč, zapisovateľ zvukovou signalizáciou oznámi chybu v poradí na podaní.
4. Zapisovateľ oznámi druhému rozhodcovi, že mu chýbajú akékoľvek podpisy v zápise pred zápasom alebo iné informácie

Poznámka: Zapisovateľ musí dbať na to, aby pred začiatkom zápasu bolo určené poradie na podaní, podávajúce družstvo a strany družstiev.

5. V systéme bez strát je na zapisovateľa vyvíjaný veľký tlak. Preto kooperácia s druhým rozhodcom je nevyhnutná.

28. Čiaroví rozhodcovia.

1. Čiaroví rozhodcovia sú rozmiestnení po stranách ihriska. Sú povinní byť minimálne 15 minút pred zápasom na ihrisku a vtedy sa s nimi stretávajú prvý a druhý rozhodca.
2. Čiaroví rozhodcovia ukazujú lopty vnútri a mimo ihriska a musia byť veľmi pozorní pri dotyku na bloku (pretože je to prvý dotyk družstva). Ak sa vyskytne veľmi jemný teč čiarový rozhodca ho ukáže aj počas hry ak sa hrá ďalej.
3. Čiarový rozhodca ukazuje svoje rozhodnutia až do doby, kým prvý alebo druhý rozhodca nezaregistrujú jeho signalizáciu, nesmie však naliehať na prvého rozhodcu.
4. Čiarový rozhodca musí ovládať pravidlá, najmä lopta mimo ihriska a priestor preletu.
5. Čiaroví rozhodcovia musia ukázať miesto dopadu lopty do piesku, a to najmä pri protokole dopadu lopty do piesku.

29. Dohovorené znamenia

1. Používanie oficiálnych dohovorených znamení podľa platných pravidiel je povinnosťou.
2. Znamenia musia byť presné a jasné a pri signalizácii musí byť dodržaná následnosť činností pre prvého a druhého rozhodcu,
3. Prvý a druhý rozhodca (okrem pokynu na podanie) ukazujú súčasne.
4. Ak sa nedá použiť žiadne dohovorené znamenie, môžu rozhodcovia použiť na objasnenie svojho rozhodnutia akékoľvek znamenie (podávanie mimo zóny podania, bránenie v hre, úder s pomocou...)
5. Prvý rozhodca musí presne aplikovať dohovorené znamenia podľa obrázkov, najmä pokyn na podanie a lopta v ihrisku.

Vypracoval: 6.6.2002 Miroslav Kotek